กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่

ซัลมาณ ดาราฉาย [1]
ธีรภัทร ดาราฉาย [2]

[1] ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทรศัพท์ 08-4654-9591 อีเมล : salman.dar@kbu.ac.th
รับเมื่อ 11 สิงหาคม 2569 ตอบรับเมื่อ 15 กันยายน 2569 10.14416/j.faa.2026.24.006

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวและความถี่ของกลวิธีที่ปรากฏใช้ในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นภาษาไทย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลภาษาที่แสดงกลวิธีโน้มน้าว แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกประเภทของกลวิธีโน้มน้าวตามลักษณะการใช้ภาษา จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแสดงค่าความถี่และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีโน้มน้าวแบ่งเป็น 8 ประเภท ได้แก่ การชี้แนะ (ร้อยละ 25.93) การแสดงความเห็น (ร้อยละ 23.00) การแสดงเหตุผล (ร้อยละ 14.08) การกล่าวอ้างวจนะ (ร้อยละ 9.02) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 8.40) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 7.67) การแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 6.47) และการถาม (ร้อยละ 5.43) ผลการวิจัยสะท้อนว่า ผู้เขียนหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ใช้การชี้แนะเป็นกลวิธีหลักในการถ่ายทอดหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม โดยใช้ร่วมกับการแสดงความเห็น การแสดงเหตุผล และการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้าและศาสนทูต เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของสาร ขณะที่การแสดงเงื่อนไข การเปรียบเทียบ การแสดงตัวอย่าง และการถาม ทำหน้าที่สนับสนุนให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น เกิดการไตร่ตรอง และยอมรับข้อเสนอของผู้เขียน การวิจัยครั้งนี้ช่วยขยายองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ข้อความและกลวิธีโน้มน้าวในบริบทของหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อสำหรับการเผยแผ่ศาสนา การพัฒนาหลักสูตรด้านการสื่อสารและการเผยแผ่ศาสนา และการศึกษาข้อความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนในบริบทอื่นต่อไป

คำสำคัญ : กลวิธีโน้มน้าว ภาษาโน้มน้าว หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่

[1] อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสมัยใหม่ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
[2] อาจารย์ประจำ โรงเรียนอิสลามศรีวนา

Hortatory Strategies in a Guidebook for New Muslims

Salman Darachai [1]
Thiraphat Darachai [2]

[1] Corresponding Author, Tel. 08-4654-9591, E-mail : salman.dar@kbu.ac.th
Received 11 August 2026; Accepted 15 September 2026 10.14416/j.faa.2026.24.006

Abstract

This study aimed to investigate the hortatory strategies employed in a guidebook for new Muslims. The data were collected from a Thai-language guidebook for new Muslims. Linguistic data representing hortatory strategies were collected and analyzed using content analysis. The hortatory strategies were classified according to their linguistic characteristics, and the findings were presented through descriptive analysis, together with frequency counts and percentages. The analysis identified eight types of hortatory strategies : instruction (25.93%), expression of opinion (23.00%), reasoning (14.08%), quotation of authoritative religious texts (9.02%), conditional statements (8.40%), comparison (7.67%), exemplification (6.47%), and questioning (5.43%). Of these, instruction was the most frequently employed strategy, indicating that the authors primarily used it to communicate the fundamental beliefs and practices of Islam to new Muslims. This strategy was reinforced by the expression of opinion, reasoning, and quotation of authoritative religious texts to enhance the credibility and legitimacy of the message. Meanwhile, conditional statements, comparison, exemplification, and questioning functioned as supporting strategies that facilitated readers' comprehension, encouraged critical reflection, and promoted acceptance of the authors' intended messages. This study contributes to the body of knowledge on discourse analysis and hortatory strategies in the context of Islamic instructional texts. The findings may also be applied to the development of Islamic educational and da'wah materials, the design of curricula in communication and Islamic outreach, and future studies of texts concerning religious teachings in other contexts.

Keywords : Hortatory Strategies, Hortatory Discourse, Guidebook for New Muslims

[1] Lecturer, Ph.D., Department of Thai Language for Modern Communication, Faculty of Liberal Arts, Kasem Bundit University
[2] Lecturer, Islam Sriwana School

1. บทนำ

สังคมโลกในยุคปัจจุบันเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารและเครือข่ายสารสนเทศ ซึ่งส่งผลให้ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ปรากฏการณ์ดังกล่าวเอื้อต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและการแสวงหาเป้าหมายที่แท้จริงของการดำเนินชีวิต ในบริบทนี้ ศาสนาอิสลามได้รับความสนใจจากผู้คนทั่วโลกในฐานะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ครอบคลุมทั้งมิติด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม และสังคม (Hefny, 2023; Zaman, 2025) ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์แสดงให้เห็นว่าอิสลามเป็นศาสนาที่มีอัตราการเติบโตสูงที่สุดของโลกในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (Pew Research Center, 2025) ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้มีผู้เข้ารับอิสลามหรือมุสลิมใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยที่เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้คนเรียนรู้และเลือกแนวทางความเชื่อของตนเองได้อย่างเสรี ทั้งนี้ การเข้ารับอิสลามอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น การสมรสข้ามศาสนา การศึกษาหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และการแสวงหาความหมายของชีวิตและความสงบทางจิตใจ (Marhamah, et al., 2022; Pew Research Center, 2025) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามมิได้เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคมในบริบททางวัฒนธรรมใหม่อีกด้วย (Greentree, et al., 2025)

การเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ทั้งด้านหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และจริยธรรมทางศาสนาเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางอิสลามได้อย่างถูกต้องและมั่นคง งานวิจัยเกี่ยวกับมุสลิมใหม่พบว่า ผู้เข้ารับอิสลามมีความต้องการเรียนรู้หลักการพื้นฐานทางศาสนาอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการอ่านอัลกุรอาน การปฏิบัติศาสนกิจ และการปรับตัวเข้าสู่ชุมชนมุสลิม (Suhid, et al., 2021; Marhamah, et al., 2022) ในขณะเดียวกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาถูกต้อง เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่จึงมีบทบาทอย่างมากในฐานะสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศาสนาอย่างเป็นระบบ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับอิสลาม และสร้างเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางอิสลาม กล่าวได้ว่า หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มิได้มีหน้าที่เพียงให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักคำสอนของอิสลามเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นใจ ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางศาสนา และสนับสนุนการปรับตัวของมุสลิมใหม่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม (Greentree, et al., 2025)

เมื่อพิจารณาในมิติทางภาษาและการสื่อสารจะพบว่า หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มิได้มุ่งหมายเพียงการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือองค์ความรู้ทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีเป้าประสงค์เพื่อชักจูง กระตุ้น และแนะนำให้ผู้อ่านปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา เนื้อหาของหนังสือจึงมักประกอบด้วยการชี้แนะ การแสดงเหตุผล การอ้างอิงหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ การแสดงตัวอย่างบุคคลต้นแบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจทางจริยธรรมและส่งเสริมการปฏิบัติตามแนวทางอิสลาม ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าว (hortatory discourse) (Beekman & Callow, 1975; Longacre, 1976, 1996) ซึ่งอธิบายว่าภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาระดับข้อความที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการโน้มน้าวหรือชี้แนะให้ผู้รับสารตัดสินใจปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงการกระทำบางประการผ่านกลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ เช่น การกล่าวอ้างแหล่งอำนาจ การแสดงตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การแสดงความเห็น และการถาม ทั้งนี้ งานวิจัยด้านการวิเคราะห์ข้อความยังชี้ให้เห็นว่า รูปภาษาและการเลือกใช้กลวิธีในการนำเสนอสารมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความหมาย การหล่อหลอมค่านิยม และการชี้นำการรับรู้ของผู้อ่าน ซึ่งสะท้อนว่าภาษามิได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดข้อมูล แต่ยังเป็นเครื่องมือในการกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร (ณัฐพร นามวงษ์ และเขมฤทัย บุญวรรณ, 2564) ดังตัวอย่างกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้ในหนังสือ “คู่มือมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่)” (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก, 2568) ต่อไปนี้

(ก) “เรารู้ว่าพระองค์มีอยู่ก็ด้วยการสังเกตดูอานุภาพของพระองค์ อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า “แท้จริงในฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินมีสัญญาณต่าง ๆ สำหรับบรรดาผู้ศรัทธา...” (ซูเราะฮ์อัลญาซียะฮ์ 3-6)”

(ข) “ทุกสิ่งที่มีอยู่ย่อมมีผู้ทำมันขึ้น สิ่งที่เกิดมาย่อมมีผู้บังเกิด ผู้ทรงบังเกิดสรรพสิ่งทั้งหลายคือพระเจ้าผู้มีอำนาจสูงสุด”

(ค) “สรรพสิ่งทั้งหลายต้องพึ่งพิงพระองค์ พระองค์ไม่ทรงมีบิดา ไม่ทรงมีบุตร ไม่ทรงเหมือนสรรพสิ่งทั้งปวงเหล่านี้เป็นต้น”

ตัวอย่าง (ก) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการกล่าวอ้างวจนะ โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือถ้อยคำที่แสดงการกล่าวอ้าง ได้แก่ “อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า” ซึ่งเป็นการอ้างพระดำรัสจากอัลกุรอานในฐานะแหล่งอำนาจสูงสุดของศาสนาอิสลาม เพื่อใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนประเด็นที่ว่า มนุษย์สามารถรับรู้การมีอยู่ของพระเจ้าได้จากการพิจารณาสรรพสิ่งที่ทรงสร้าง การอ้างพระดำรัสดังกล่าวช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของสาร ทำให้ผู้อ่านมีแนวโน้มยอมรับข้อความที่นำเสนอมากยิ่งขึ้น สำหรับตัวอย่าง (ข) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงความเห็น รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำบอกความเห็น “ย่อม” ที่สื่อความหมายว่า เป็นไปตามปรกติ ตามธรรมดา หรือเป็นสามัญทั่วไปในข้อความ “ทุกสิ่งที่มีอยู่ย่อมมีผู้ทำมันขึ้น สิ่งที่เกิดมาย่อมมีผู้บังเกิด” ก่อนจะนำไปสู่ข้อสรุปว่า ผู้ทรงบังเกิดสรรพสิ่งคือพระผู้เป็นเจ้า อาจกล่าวได้ว่า การใช้คำว่า “ย่อม” เป็นการชี้นำให้ผู้อ่านยอมรับข้อสรุปผ่านการประเมินหรือการวินิจฉัยของผู้เขียน และตัวอย่าง (ค) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงความเห็นและการเปรียบเทียบ การแสดงความเห็นปรากฏผ่านคำบอกความเห็น “ต้อง” ในข้อความ “สรรพสิ่งทั้งหลายต้องพึ่งพิงพระองค์” ข้อความนี้สื่อถึงความจำเป็นหรือสัจธรรมที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านยอมรับ ส่วนการเปรียบเทียบมีตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ “เหมือน” ในข้อความ “ไม่ทรงเหมือนสรรพสิ่งทั้งปวง” แม้จะอยู่ในรูปปฏิเสธ แต่ยังคงเป็นการเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างพระผู้เป็นเจ้ากับสิ่งถูกสร้าง อันเป็นการเน้นย้ำคุณลักษณะเฉพาะของพระองค์ และช่วยเสริมให้ผู้อ่านเข้าใจและยอมรับหลักความเชื่อเกี่ยวกับคุณลักษณะของพระผู้เป็นเจ้าตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่” พบงานวิจัยร่วมสมัย เช่น การศึกษาเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวและทัศนคติต่อกลวิธีที่ใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม” (ซัลมาณ ดาราฉาย, 2560) การศึกษาเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต” (ภัศรวิชญ์ ทองทวี และซัลมาณ ดาราฉาย, 2562) การศึกษาเรื่อง “โควิทกถา : กลวิธีทางภาษาเพื่อโน้มน้าวใจในปริจเฉทบทพระธรรมเทศนาว่าด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)” (วิริยวิศศ์ มงคลยศ และวิภาดา รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2566) การศึกษาเรื่อง “Persuasion in religious discourse : enhancing credibility in sermon titles and openings” (Adam, 2017) การศึกษาเรื่อง “Persuasive strategies in Arabic religious discourse : evidence from the Friday sermons of Dr. Mohammad Rateb Al-Nabulsi” (Abu Rumman, 2019) การศึกษาเรื่อง “Teacher's teaching practices in the class of mualaf (new convert)” (Suhid, et al., 2021) การศึกษาเรื่อง “Islamic education model for muallaf (converts) through a participatory approach” (Marhamah, et al., 2022) และการศึกษาเรื่อง “Islamic education for adult new-Muslims (mualaf) in the global era : Malaysian and Indonesian curricula comparison” (Greentree, et al., 2025)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณางานวิจัยข้างต้นโดยรวม พบช่องว่างการวิจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) งานวิจัยด้านกลวิธีโน้มน้าวส่วนใหญ่มุ่งศึกษาข้อความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนาในรูปแบบบทเทศนา หนังสือคำสอน หรือหนังสือธรรมะ แต่ยังไม่มีการศึกษาหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ซึ่งเป็นสื่อที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะในการให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้ที่เพิ่งเข้ารับอิสลาม 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมใหม่ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาประเด็นการจัดการศึกษา การเรียนรู้ การปรับตัวทางสังคม และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร มากกว่าการวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความที่ใช้อบรมสั่งสอนและเผยแผ่ศาสนา และ 3) ยังไม่พบงานวิจัยที่วิเคราะห์หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดภาษาโน้มน้าว (hortatory discourse) ของ Beekman and Callow (1975) และ Longacre (1976, 1996) เพื่ออธิบายกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการโน้มน้าวหรือชักจูงผู้อ่านให้มีความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติตามที่ผู้เขียนเสนอไว้ จากช่องว่างที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์กลวิธี

โน้มน้าวที่ปรากฏในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ โดยใช้กรอบแนวคิดภาษาโน้มน้าว (Beekman & Callow, 1975; Longacre, 1976, 1996) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในหนังสือคู่มือสำหรับมุสลิมใหม่ การอธิบายบทบาทของภาษาในการถ่ายทอดหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติทางศาสนา และการทำความเข้าใจกลไกการใช้ภาษาที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้อ่านในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย ซึ่งจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ด้านภาษาศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อความ และการสื่อสารทางศาสนาในมิติที่ยังมีการศึกษาค่อนข้างจำกัด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวและความถี่ของกลวิธีที่ปรากฏใช้ในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่

3. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยทบทวนหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีเนื้อหาโดยสังเขปดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าว (hortatory discourse) (Beekman & Callow, 1975) พัฒนาขึ้นจากงานด้านภาษาศาสตร์และการแปลพระคัมภีร์ของคริสต์ศาสนา โดยพิจารณาว่าข้อความทางศาสนาจำนวนมากมิได้มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อถ่ายทอดความรู้หรือข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่มีเป้าหมายสำคัญในการชักจูงให้ผู้รับสารปรับเปลี่ยนความเชื่อ ทัศนคติ หรือพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนา แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับมุมมองของ Longacre (1976, 1996) ที่จัดข้อความประเภทนี้ให้อยู่ในกลุ่มภาษาโน้มน้าว ซึ่งหวังผลต่อการกระทำของผู้รับสารมากกว่าการสร้างความเข้าใจเพียงอย่างเดียว Beekman and Callow (1975) มีทัศนะว่า การสื่อสารคำสอนทางศาสนาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีโครงสร้างความหมาย (semantic structure) ที่ชัดเจน โดยกลวิธีสำคัญของข้อความมักปรากฏในลักษณะของการเรียกร้อง การแนะนำ การสั่งสอน การแสดงเหตุผล หลักฐาน ตัวอย่าง ความคิดเห็น หรือการอ้างอิงอำนาจทางศาสนา เพื่อให้ผู้รับสารยอมรับและปฏิบัติตามที่ผู้ส่งสารเสนอไว้ นอกจากนี้ แนวคิดนี้ยังให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความมากกว่าระดับประโยค โดยพิจารณาว่าความหมายที่แท้จริงของคำสั่งสอนทางศาสนาจะปรากฏผ่านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยข้อความต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงภายในเนื้อหาเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล เงื่อนไข การอธิบาย และการเปรียบเทียบ ดังนั้น การทำความเข้าใจภาษาโน้มน้าวในคำสอนทางศาสนาจึงต้องพิจารณาโครงสร้างของข้อความทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะถ้อยคำหรือประโยคใดประโยคหนึ่ง ในมิติของการสื่อสารทางศาสนา Beekman and Callow (1975) ชี้ให้เห็นว่าผู้ส่งสารมักใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อเพิ่มพลังการโน้มน้าว เช่น การอ้างอิงพระวจนะหรือคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ การยกตัวอย่างบุคคลต้นแบบ การแสดงผลดีของการปฏิบัติตามคำสอน และการเตือนถึงผลเสียของการละเลยคำสั่งสอน กลวิธีเหล่านี้ช่วยสร้างความชอบธรรมและความน่าเชื่อถือให้กับสาร ทำให้ผู้รับสารเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามหลักศาสนาด้วยความสมัครใจมากขึ้น กล่าวโดยสรุป แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของ Beekman and Callow (1975) พิจารณาคำสั่งสอนทางศาสนาในฐานะภาษาระดับข้อความที่มุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสารผ่านการจัดโครงสร้างความหมายอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ แนวคิดนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาข้อความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางศาสนาและการวิเคราะห์ข้อความในพระคัมภีร์ในเวลาต่อมา รวมทั้งเป็นแนวคิดสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความของนักภาษาศาสตร์รุ่นหลัง (Larson, 1991; Beekman, et al., 2017)

2. แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าว (hortatory discourse) (Longacre, 1976, 1996) ที่อธิบายว่า ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาระดับข้อความที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อชักจูงให้ผู้รับสารยอมรับความคิด ความเชื่อ และปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ผู้ส่งสารเสนอ ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่มุ่งสู่การกระทำ (action-oriented discourse) กล่าวคือ ผู้ส่งสารมิได้ต้องการเพียงให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาสาระของข้อความเท่านั้น แต่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทัศนคติ และการปฏิบัติในชีวิตจริงด้วย แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะของหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายในการแนะนำผู้ที่เพิ่งเข้ารับอิสลามให้ยึดถือหลักศรัทธา

และปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ภาษาโน้มน้าวยังแสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าว (hortatory strategy) ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงเงื่อนไข (condition) การแสดงสาเหตุ (cause) การใช้คำสั่ง (imperative) และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question) กลวิธีโน้มน้าวเหล่านี้ปรากฏในลักษณะของการเลือกใช้ถ้อยคำ การจัดลำดับเนื้อหา หรือการอ้างอิงแหล่งอำนาจที่ได้รับการยอมรับ อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือกลวิธีโน้มน้าวสามารถดำเนินการผ่านแรงจูงใจเชิงบวก (positive motivation) และแรงจูงใจเชิงลบ (negative motivation) แรงจูงใจเชิงบวกเป็นการชี้ให้เห็นผลดีหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามคำแนะนำ ขณะที่แรงจูงใจเชิงลบเป็นการเตือนถึงผลเสียหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติตาม ในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ กลวิธีดังกล่าวอาจปรากฏผ่านการกล่าวถึงผลบุญ ความเมตตาจากอัลลอฮ์ ความสงบทางจิตใจ หรือในทางตรงกันข้าม อาจเป็นการเตือนถึงผลเสียจากการละเลยหลักปฏิบัติทางศาสนา ทั้งสองลักษณะล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมพลังการโน้มน้าวของข้อความ โดยสรุป แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของ Longacre (1976, 1996) สามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากแนวคิดนี้ช่วยอธิบายกลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เขียนใช้ส่งเสริมหรือชักจูงให้ผู้อ่านยอมรับหลักศรัทธา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และดำเนินชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลามได้อย่างเป็นระบบ

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis) ร่วมกับการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่อแสดงแนวโน้มการใช้กลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภท ในการนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ภาษาไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และแนวทางการดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามสำหรับมุสลิมใหม่ ซึ่งจัดทำและเผยแพร่โดยหน่วยงาน องค์กรศาสนา มูลนิธิ สถาบันการศึกษา สำนักพิมพ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลาม ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้ในประเทศไทย โดยหนังสือดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางศาสนา สร้างเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการอิสลาม และชี้แนะแนวทางการปฏิบัติแก่ผู้เข้ารับอิสลามอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) (ปาริชาต สถาปิตานนท์, 2557) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาษา ระดับข้อความที่มีคุณลักษณะเฉพาะและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากกว่าการเป็นตัวแทนเชิงปริมาณของประชากรทั้งหมด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกหนังสือ “คู่มือมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่)” (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก, 2568) เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยพิจารณาตามหลักการวิจัยเอกสาร กล่าวคือ การคัดเลือกเอกสารเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยจำเป็นต้องประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของเอกสารอย่างเป็นระบบ Scott (1990) เสนอเกณฑ์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความแท้จริง (authenticity) คือ เอกสารมีความเป็นต้นฉบับหรือมีแหล่งที่มาและผู้จัดทำที่สามารถตรวจสอบได้ 2) ความน่าเชื่อถือ (credibility) คือ ข้อมูลในเอกสารมีความถูกต้องและปราศจากการบิดเบือนในระดับที่ยอมรับได้ 3) ความเป็นตัวแทน (representativeness) คือ เอกสารมีลักษณะที่สามารถเป็นตัวแทนของเอกสารประเภทเดียวกัน และ 4) ความหมาย (meaning) คือ เนื้อหาของเอกสารมีความชัดเจน สามารถทำความเข้าใจและตีความได้ นอกจากนี้ Bowen (2009) ยังเสนอว่า ผู้วิจัยควรพิจารณาความเกี่ยวข้องของเอกสารกับปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ตลอดจนความครบถ้วนและความเพียงพอของข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้น การคัดเลือกเอกสารในการวิจัยครั้งนี้จึงพิจารณาทั้ง

คุณภาพของเอกสาร ความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และความเพียงพอของเนื้อหาสำหรับการวิเคราะห์กลวิธีโน้มน้าว เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าว หนังสือ “คู่มืออุลลัฟ (มุสลิมใหม่)” (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก, 2568) มีคุณลักษณะโดดเด่นและเหมาะสมสำหรับการศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ กล่าวคือ ประการแรก ด้านความแท้จริงและความน่าเชื่อถือ หนังสือมีแหล่งที่มาและหน่วยงานผู้จัดทำที่ระบุไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งได้รับคำนิยมจากผู้นำศาสนาอิสลามในประเทศไทย 2 ท่าน ได้แก่ จุฬาราชมนตรี และประธานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ซึ่งสะท้อนถึงการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีบทบาทและสถานะในองค์กรศาสนา ประการที่สอง หนังสือนี้จัดทำโดยชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารที่เป็นอิหม่ามประจำมัสยิดทั้ง 46 มัสยิดในเขตหนองจอก และมีคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร เขต 5 ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา จึงแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาและกระบวนการจัดทำที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคคลและองค์กรทางศาสนาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการถ่ายทอดความรู้และหลักปฏิบัติทางศาสนา และประการสุดท้าย ในด้านความเป็นตัวแทน ความหมาย และความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย หนังสือดังกล่าวมีเนื้อหาที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และแนวทางการดำเนินชีวิตแก่มุสลิมใหม่โดยตรง เนื้อหาจึงสอดคล้องกับกลุ่มเอกสารและปรากฏการณ์ทางภาษาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา อีกทั้งมีการจัดพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องหลายครั้ง โดยฉบับที่นำมาศึกษาเป็นฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ 32 จำนวน 3,000 เล่ม ซึ่งสะท้อนถึงการเผยแพร่และการนำไปใช้ในกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีเนื้อหาและรูปภาษาที่ชัดเจนเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์กลวิธีโน้มน้าว ด้วยเหตุนี้ หนังสือดังกล่าวจึงมีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาเอกสารและมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้แล้ว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากศึกษาหนังสือ “คู่มืออุลลัฟ (มุสลิมใหม่)” (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก, 2568) ที่ประกอบด้วย 4 หัวข้อ ได้แก่ 1) หลักศรัทธา (เตาฮีด) 2) ศาสนบัญญัติ (ฟิกฮ์) 3) อัลกุรอาน และ 4) จริยธรรมอิสลาม (อัคลาก) ในการนี้ ผู้วิจัยศึกษาหนังสือดังกล่าวอย่างละเอียดทั้งเล่ม เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีลักษณะการใช้ภาษาโน้มน้าวซึ่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อ ยอมรับ และปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การคัดเลือกข้อความดังกล่าวอาศัยเกณฑ์เบื้องต้นจากรูปภาษาที่ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีโน้มน้าวตามการจำแนกหมวดคำของนววรรณ พันธุเมธา (2558) เช่น คำบอกความเห็น คำบอกการถาม คำบอกการสั่ง คำเชื่อมบอกเหตุ คำเชื่อมบอกผล คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ และคำเชื่อมแสดงตัวอย่าง ซึ่งเป็นรูปภาษาที่สะท้อนหน้าที่ของข้อความในการชี้แนะ แสดงเหตุผล เปรียบเทียบ และยกตัวอย่าง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมิได้พิจารณาเฉพาะรูปภาษาที่ปรากฏเท่านั้น แต่พิจารณาความหมายในบริบทของข้อความด้วย เพื่อศึกษาว่ารูปภาษาดังกล่าวทำหน้าที่แสดงกลวิธีโน้มน้าวตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้หรือไม่ จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลที่ผ่านการคัดเลือกลงในแบบบันทึกข้อมูล พร้อมจำแนกตามประเภทของกลวิธีโน้มน้าว และนับความถี่ของการปรากฏในแต่ละประเภท เพื่อนำไปคำนวณค่าร้อยละและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกข้อมูลกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึก คัดแยก และจำแนกข้อความที่แสดงกลวิธีโน้มน้าวอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดหน่วยในการบันทึกข้อมูลเป็นข้อความที่มีความหมายสมบูรณ์และปรากฏลักษณะการใช้ภาษาที่มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อ การยอมรับ หรือการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ ข้อความหนึ่งอาจประกอบด้วยประโยคหรือกลุ่มประโยค ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของความหมายและบริบทที่จำเป็นต่อการพิจารณากลวิธีโน้มน้าว

ผู้วิจัยสร้างแบบบันทึกข้อมูลโดยประยุกต์จากการจำแนกหมวดคำของนววรรณ พันธุเมธา (2558) เพื่อกำหนดรูปภาษาที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้เบื้องต้นในการค้นหาและจำแนกข้อมูล เช่น คำบอกความเห็น คำบอกการถาม คำบอกการสั่ง คำเชื่อมบอกเหตุ คำเชื่อมบอกผล คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ และคำเชื่อมแสดงตัวอย่าง ประกอบกับการพิจารณาความหมายและ

หน้าที่ของข้อความในบริบท เพื่อกำหนดเกณฑ์การจำแนกกลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภท ดังนั้น รูปภาษาที่ปรากฏจึงใช้เป็นตัวบ่งชี้เบื้องต้น มิได้ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินประเภทของกลวิธีโดยลำพัง แต่ผู้วิจัยพิจารณาเจตนาและหน้าที่ของข้อความในบริบทร่วมด้วย แบบบันทึกข้อมูลประกอบด้วยรายการสำคัญ ได้แก่ 1) ลำดับข้อมูล 2) ข้อความที่พบในหนังสือ 3) เลขหน้าที่ปรากฏข้อความ 4) รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ 5) ความหมายหรือหน้าที่ของข้อความในบริบท 6) ประเภทและประเภทย่อยของกลวิธีโน้มน้าว และ 7) หมายเหตุสำหรับบันทึกกรณีที่ข้อความมีลักษณะซ้อนทับหรือจำเป็นต้องพิจารณาเพิ่มเติม การกำหนดรายการดังกล่าวช่วยให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบย้อนกลับไปยังแหล่งข้อมูลเดิม เปรียบเทียบข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และจำแนกข้อมูลตามเกณฑ์เดียวกันตลอดกระบวนการวิจัย

ในการใช้เครื่องมือ ผู้วิจัยอ่านหนังสือ “คู่มือมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่)” (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก, 2568) อย่างละเอียดทั้งเล่ม เมื่อพบข้อความที่มีรูปภาษาหรือความหมายเข้าข่ายการโน้มน้าว ผู้วิจัยบันทึกข้อความพร้อมบริบทและเลขหน้าลงในแบบบันทึกข้อมูล จากนั้นพิจารณารูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ร่วมกับความหมายและหน้าที่ของข้อความในบริบท แล้วจำแนกข้อมูลตามประเภทของกลวิธีโน้มน้าวที่กำหนดไว้ ในกรณีที่ข้อความหนึ่งมีรูปภาษาที่อาจแสดงกลวิธีได้มากกว่าหนึ่งประเภท ผู้วิจัยพิจารณาหน้าที่ของรูปภาษาแต่ละส่วนในบริบทและบันทึกตามเกณฑ์การจำแนกที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ก่อนนำข้อมูลที่จำแนกแล้วไปนับความถี่และคำนวณค่าร้อยละเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามวิธีการในข้อ 4.2 และข้อ 4.3 มาศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยมุ่งวิเคราะห์หน้าที่ของภาษาระดับข้อความ เพื่อจำแนกกลวิธีโน้มน้าวที่ผู้เขียนหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ใช้ในการสื่อสารกับผู้อ่าน การจำแนกข้อมูลอาศัยเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของ Beekman and Callow (1975) และ Longacre (1976, 1996) โดยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของกลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภท จากนั้นจึงจำแนกข้อความที่ผ่านการคัดเลือกออกเป็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งพิจารณาความหมายและบริบทของข้อความเพื่อกำหนดหน้าที่ของภาษา ในกรณีที่ข้อความเดียวปรากฏกลวิธีโน้มน้าวมากกว่าหนึ่งประเภท ผู้วิจัยนับความถี่ของกลวิธีโน้มน้าวทุกประเภท คำนวณค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแสดงตัวอย่างข้อความจากหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่เพื่ออธิบายลักษณะของกลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภทและอภิปรายผลโดยเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพที่ผสานการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (qualitative content analysis with quantitative elements) โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นวิธีการหลัก เนื่องจากผู้วิจัยมิได้พิจารณาเพียงการปรากฏของคำหรือรูปภาษาและนับจำนวนความถี่เท่านั้น แต่พิจารณาความหมาย หน้าที่ และบริบทของข้อความ เพื่อใช้ตีความและจำแนกกลวิธีโน้มน้าวตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เมื่อจำแนกข้อมูลเชิงคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยจึงใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณประกอบ โดยนับความถี่ของกลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภทและคำนวณค่าร้อยละ เพื่อแสดงสัดส่วนและเปรียบเทียบระดับการปรากฏของกลวิธีแต่ละประเภทอย่างเป็นระบบ ข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวจึงทำหน้าที่สนับสนุนและเสริมการตีความข้อมูลเชิงคุณภาพให้เห็นแบบแผนและลักษณะเด่นของการใช้กลวิธีโน้มน้าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มิได้มุ่งทดสอบสมมติฐานหรืออนุมานผลทางสถิติไปยังประชากรทั้งหมด

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่” ปรากฏว่า กลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้สามารถจำแนกเป็น 8 ประเภท เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การชี้แนะ 2) การแสดงความเห็น 3) การแสดงเหตุผล 4) การกล่าวอ้างวจนะ 5) การแสดงเงื่อนไข 6) การเปรียบเทียบ 7) การแสดงตัวอย่าง และ 8) การถาม ดังข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่

กลวิธีโน้มน้าว	ความถี่ในการปรากฏ	
	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1. การชี้แนะ	497	25.93
1.1 การชี้แนะให้ปฏิบัติ	386	20.14
1.2 การชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติ	111	5.79
2. การแสดงความเห็น	441	23.00
3. การแสดงเหตุผล	270	14.08
3.1 การแสดงเหตุ	166	8.66
3.2 การแสดงผล	104	5.42
4. การกล่าวอ้างวจนะ	173	9.02
4.1 การกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้า	95	4.95
4.2 การกล่าวอ้างวจนะของศาสนทูต	78	4.07
5. การแสดงเงื่อนไข	161	8.40
6. การเปรียบเทียบ	147	7.67
6.1 การเปรียบเทียบแบบเสมอกัน	126	6.57
6.2 การเปรียบเทียบแบบมากกว่ากัน	15	0.78
6.3 การเปรียบเทียบแบบน้อยกว่ากัน	6	0.32
7. การแสดงตัวอย่าง	124	6.47
8. การถาม	104	5.43
8.1 การถามเนื้อความ	84	4.38
8.2 การถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ	20	1.05
รวม	1,917	100.00

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลวิธีโน้มน้าวที่มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุด ได้แก่ การชี้แนะ (ร้อยละ 25.93) รองลงมาคือการแสดงความเห็น (ร้อยละ 23.00) และการแสดงเหตุผล (ร้อยละ 14.08) ตามลำดับ กล่าวได้ว่า ผู้เขียนหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มุ่งเน้นการสื่อสารโดยใช้การชี้แนะเป็นกลวิธีหลักในการถ่ายทอดหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามแนวทางอิสลาม กลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ ในตารางข้างต้นมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การชี้แนะ

การชี้แนะหมายถึงการบอกแนวทางตามหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับ เชื่อมั่น และปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไว้ การวิเคราะห์ข้อความพบว่า การชี้แนะสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การชี้แนะให้ปฏิบัติ (ร้อยละ 20.14) และการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติ (ร้อยละ 5.79) การชี้แนะให้ปฏิบัติมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำที่มีความหมายบอกให้กระทำหรือประพฤติปฏิบัติ ได้แก่ คำว่า “จง” “ให้” ส่วนการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ คือ คำที่มีความหมายให้งดเว้นหรือไม่ยอมให้มีการกระทำหรือการปฏิบัติ ได้แก่ คำว่า “ห้าม” “อย่า” “จงอย่า” “อย่าให้” กล่าวได้ว่า การชี้แนะปรากฏได้ทั้งในลักษณะของการชี้แนะให้ปฏิบัติสิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์หรือถูกต้อง และการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติสิ่งที่ผิดบาปหรือขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม การชี้แนะในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มีตัวอย่างดังนี้

(1) “จงกินและดื่มให้หมดภาชนะ อย่าให้เหลือหรือฟุ่มเฟือย”

(2) “ห้ามติดสินบนทุกชนิด ห้ามซื้อสิทธิขายเสียง และโกงเวลาหน้าที่การงาน”

ตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นการชี้แนะให้ปฏิบัติ โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “จง” และ “ให้” ซึ่งทำหน้าที่สื่อความบังคับหรือแสดงคำสั่งให้ผู้อ่านปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการบริโภคอย่างคุ้มค่าและไม่สิ้นเปลือง ในข้อความ “จงกินและดื่มให้หมดภาชนะ” นอกจากนี้ ยังมีการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติในข้อความ “อย่าให้เหลือหรือฟุ่มเฟือย” โดยมีตัวบ่งชี้คือคำว่า “อย่าให้” ซึ่งทำหน้าที่ห้ามหรือไม่ยอมให้กระทำพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักคำสอน ทั้งสองกลวิธีดังกล่าวทำงานร่วมกันเพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปฏิบัติอันเป็นลักษณะสำคัญของภาษาโน้มน้าวที่มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับสารให้สอดคล้องกับความประสงค์ของผู้ส่งสาร และตัวอย่างที่ (2) แสดงให้เห็นการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติ โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “ห้าม” ซึ่งปรากฏในการซ้ำโครงสร้างภาษา “ห้าม... ห้าม...” ในข้อความ “ห้ามติดสินบนทุกชนิด ห้ามซื้อสิทธิขายเสียง” เพื่อเน้นย้ำการห้ามกระทำพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลาม และยังปรากฏข้อความ “โกงเวลาหน้าที่การงาน” ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในขอบเขตของการห้ามดังกล่าว การใช้คำว่า “ห้าม” ทำให้สารมีลักษณะเป็นข้อกำหนดที่ชัดเจนและหนักแน่น ส่งผลให้ผู้อ่านตระหนักถึงข้อปฏิบัติที่ต้องละเว้น พร้อมทั้งกระตุ้นให้หลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอันเป็นการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวให้ผู้รับสารปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามแนวทางที่ผู้เขียนมุ่งหมาย

5.2 การแสดงความเห็น

การแสดงความเห็นหมายถึงการถ่ายทอดทัศนะ ความรู้ หรือความเข้าใจของผู้เขียน ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีโน้มน้าวประเภทนี้คือคำบอกความเห็น เช่น คำว่า “ต้อง” “ควร” “พึง” “ย่อม” “อาจ” คำเหล่านี้ช่วยสร้างน้ำหนักให้ข้อเสนอหรือข้อสรุป เพื่อให้ผู้รับสารทราบว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำ สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดเป็นไปตามปรกติ หรือสิ่งใดมีแนวโน้มที่จะเป็นจริง อันเป็นการโน้มน้าวด้วยการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3) “บางคนข้ามได้รวดเร็วราวกับลมพัด บางคนต้องวิ่งเหยาะ ๆ ข้ามไป บางคนต้องคลานข้ามไป และบางคนก็ถูกเฉี่ยวตกลงไปในนรก”

(4) “เมื่ออ่านดุอาอ์ควรเอามือขวาลูบที่ตัวของผู้ป่วย และควรอ่าน 3 ครั้ง”

ตัวอย่างที่ (3) เป็นการแสดงความเห็น โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำบอกความเห็น “ต้อง” ซึ่งปรากฏในโครงสร้างภาษา “บางคนต้อง... บางคนต้อง...” ในข้อความ “บางคนต้องวิ่งเหยาะ ๆ ข้ามไป บางคนต้องคลานข้ามไป” คำว่า “ต้อง” ในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่แสดงความจำเป็นหรือสภาวะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ตามผลแห่งการกระทำของแต่ละบุคคลในวันปรโลก ผู้เขียนใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจตามหลักความเชื่อของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับผลตอบแทนของการกระทำ และชี้นำให้ผู้อ่านตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการประพฤติตนในโลกนี้ อันเป็นการโน้มน้าวให้เกิดความระมัดระวังใน การดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา และตัวอย่างที่ (4) แสดงให้เห็นว่า การแสดงความเห็นมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำบอกความเห็น “ควร” ซึ่งทำหน้าที่แสดงความเหมาะสมหรือข้อแนะนำในการปฏิบัติตามแบบอย่างที่ศาสนาส่งเสริม ช่วยให้ผู้อ่านทราบว่าวิธีปฏิบัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่พึงกระทำตามหลักศาสนา จึงเป็นการโน้มน้าวผ่านการแสดงความเห็นที่ผู้เขียนมุ่งหมายให้ผู้อ่านยอมรับและนำไปปฏิบัติ

5.3 การแสดงเหตุผล

การแสดงเหตุผลหมายถึง การอธิบายให้ผู้อ่านทราบสาเหตุหรือผลลัพธ์ของเรื่อง การวิเคราะห์ข้อความพบว่าการแสดงเหตุผลในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่จำแนกเป็น 2 ประเภท เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุ (ร้อยละ 8.66) และการแสดงผล (ร้อยละ 5.42) ทั้งนี้ การแสดงเหตุมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกเหตุ

เช่น คำว่า “เพราะ” “เนื่องจาก” “เพราะว่า” “เพราะฉะนั้น” ส่วนการแสดงผลมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกผล ได้แก่ คำว่า “จึง” เพียงคำเดียว การแสดงเหตุผลมีบทบาทสำคัญในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ เนื่องจากช่วยให้ผู้อ่านเห็นความสมเหตุสมผลของสารที่สื่อ ลดการต่อต้าน และเพิ่มโอกาสในการยอมรับหรือปฏิบัติตามข้อเสนอของผู้เขียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(5) “จริยธรรมหรือมารยาทอิสลามมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นรูปแบบในการจัดความสัมพันธ์ภายในสังคม”

(6) “การประกวดเทพี การประกวดนางงาม การประกวดดนตรี จึงไม่อนุญาตให้มุสลิมนำมาปฏิบัติ”

ตัวอย่างที่ (5) แสดงให้เห็นว่า การแสดงเหตุมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกเหตุ “เพราะ” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อความที่เป็นผลคือ “จริยธรรมหรือมารยาทอิสลามมีความสำคัญอย่างยิ่ง” เข้ากับข้อความที่เป็นเหตุคือ “เป็นรูปแบบในการจัดความสัมพันธ์ภายในสังคม” ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุและผลที่สนับสนุนความสำคัญของจริยธรรมอิสลาม ส่งผลให้ข้อเสนอของผู้เขียนมีความสมเหตุสมผลและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และตัวอย่างที่ (6) เป็นการแสดงผล โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกผล “จึง” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงผลลัพธ์เข้ากับสาเหตุหรือประเด็นที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้า ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าข้อห้ามดังกล่าวเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากบทบัญญัติหรือหลักการของศาสนาอิสลาม มิใช่เป็นเพียงความคิดเห็นของผู้เขียน ผู้อ่านจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และมีแนวโน้มยอมรับข้อสรุปหรือข้อปฏิบัติที่ผู้เขียนนำเสนอมากยิ่งขึ้น

5.4 การกล่าวอ้างวจนะ

การกล่าวอ้างวจนะหมายถึงการที่ผู้เขียนนำข้อความจากแหล่งอ้างอิงที่ได้รับการยอมรับว่ามีอำนาจ ความน่าเชื่อถือหรือสถานะสูงมาใช้สนับสนุนสารที่ต้องการสื่อ เพื่อเพิ่มน้ำหนักและความชอบธรรมให้แก่ข้อเสนอ ความเชื่อ หรือข้อชี้แนะที่กล่าวไว้ การวิเคราะห์ข้อความพบว่า การกล่าวอ้างวจนะแบ่งได้ 2 ประเภท เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การกล่าวอ้างวจนะของ พระเจ้า (ร้อยละ 4.95) และการกล่าวอ้างวจนะของ ศาสนทูต (ร้อยละ 4.07) การกล่าวอ้างวจนะของ พระเจ้าปรากฏผ่านถ้อยคำ เช่น “อัลลอฮ์ตรัสว่า” “อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า” และ “พระองค์ตรัสว่า” ซึ่งเป็นการอ้างอิงวจนะของพระเจ้าจากอัลกุรอาน ส่วนการกล่าวอ้างวจนะของศาสนทูตปรากฏผ่านถ้อยคำ เช่น “ท่านร่อซูลกล่าวว่า” “ท่านนบีมุฮัมมัดกล่าวว่า” และ “ท่าน นบีกล่าวว่า” ซึ่งเป็นการอ้างอิงจริยวัตรของท่านศาสนทูตจากอัลหะดีษ การกล่าวอ้างวจนะมีบทบาทสำคัญในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ เนื่องจากช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสารที่นำเสนอ และกระตุ้นให้ผู้อ่านยอมรับหรือปฏิบัติตามคำสอนด้วยเหตุที่สารนั้นได้รับการรับรองจากแหล่งอำนาจทางศาสนาที่ได้รับการเคารพและยอมรับสูงสุดในสังคมมุสลิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) “เราไม่สามารถล่วงรู้กำหนดวาระแห่งความตาย และไม่สามารถกำหนดขึ้นมาเองได้ อัลลอฮ์ตรัสว่า “ทุกประชาชาติมีวาระแห่งความตาย เมื่อวาระแห่งความตายของเขามาถึงแล้ว พวกเขาจะเลื่อนเวลาออกไปสักชั่วโมงหนึ่งร่นให้เร็วสักชั่วโมงหนึ่งก็ไม่ได้” (ซูเราะฮ์ยูนุส 49)”

(8) “ผู้ที่ถูกลงโทษในนรกได้รับการทรมานอย่างแสนสาหัส ท่านร่อซูลกล่าวว่า “ไฟที่ท่านทั้งหลายจุดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งจากความร้อน 70 ส่วนจากไฟนรก” (นำเสนอโดยอะหมัด บุคอรีย์ และมุสลิม)”

ตัวอย่างที่ (7) มีการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้า โดยรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือถ้อยคำว่า “อัลลอฮ์ตรัสว่า” ซึ่งปรากฏก่อนการยกวจนะของพระเจ้าจากอัลกุรอานเกี่ยวกับวาระแห่งความตาย การกล่าวอ้างวจนะดังกล่าวทำหน้าที่เป็นหลักฐานอ้างอิงจากแหล่งอำนาจสูงสุดของศาสนาอิสลาม เพื่อสนับสนุนข้อความที่ว่า มนุษย์ไม่สามารถล่วงรู้หรือกำหนดวาระแห่งความตายของตนเองได้ การอ้างอิงวจนะจึงช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของสาร ช่วยให้ผู้อ่านมีแนวโน้มยอมรับหลักความเชื่อดังกล่าวในฐานะข้อเท็จจริงตามบทบัญญัติของศาสนา มากกว่าการเป็นเพียงความคิดเห็นของผู้เขียน และตัวอย่างที่ (8) เป็นการกล่าวอ้างวจนะของศาสนทูต รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือถ้อยคำว่า “ท่านร่อซูลกล่าวว่า” ซึ่งปรากฏก่อนการยกข้อความจากอัลหะดีษที่กล่าวถึงความรุนแรงของไฟนรก การกล่าวอ้างวจนะของศาสนทูตทำหน้าที่สนับสนุนข้อความเกี่ยวกับการลงโทษในปรโลกด้วยหลักฐานจากแบบอย่างและคำสอนของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด ซึ่งเป็นแหล่งอ้างอิงที่ได้รับการยอมรับจากมุสลิมรองจาก

อัลกุรอาน การใช้กลวิธีดังกล่าวจึงช่วยเพิ่มน้ำหนักให้กับสารที่นำเสนอ ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่น ตระหนักถึงผลของการกระทำ และมีแนวโน้มปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

5.5 การแสดงเงื่อนไข

การแสดงเงื่อนไขหมายถึงการกล่าวถึงข้อแม้หรือข้อความที่แสดงการคาดคะเนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ในปัจจุบัน รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำเชื่อมบอกเงื่อนไข เช่น คำว่า “ถ้า” “ถ้าหากว่า” “หาก” “ถ้าหาก” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมกับผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น การแสดงเงื่อนไขมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้อ่านหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ตระหนักถึงผลดีหรือผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากทางเลือกต่าง ๆ อันนำไปสู่การตัดสินใจยอมรับความเชื่อ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือปฏิบัติตามข้อชี้แนะที่ผู้เขียนนำเสนอ การแสดงเงื่อนไขจึงเป็นการโน้มน้าวผ่านการคาดการณ์อนาคตและการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(9) “ถ้าผู้ใดเชื่อฟังร่อซูล เขาจะได้รับการตอบแทนโดยได้รับความเป็นอยู่อย่างผาสุกในสวรรค์ และผู้ใดที่ฝ่าฝืนคำสั่งของร่อซูล เขาจะถูกลงโทษในนรก”

(10) “หากไม่ชดใช้จนเข้าสู่ปีที่ 2 ก็ต้องแจกอาหารวันละ 2 ทะนานต่อการขาดการถือศีลอด 1 วัน และเพิ่มค่าปรับในอัตรานี้ไปเรื่อย ๆ”

ตัวอย่างที่ (9) แสดงให้เห็นการแสดงเงื่อนไข โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกเงื่อนไข “ถ้า” ซึ่งเชื่อมโยงพฤติกรรมในปัจจุบันคือการเชื่อฟังร่อซูล (ศาสนทูต) กับผลตอบแทนในอนาคต คือการได้รับสวรรค์ ขณะเดียวกันยังนำเสนอเงื่อนไขในทางตรงข้ามว่า “ผู้ใดที่ฝ่าฝืนคำสั่งของร่อซูล เขาจะถูกลงโทษในนรก” เพื่อแสดงผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา การนำเสนอเหตุการณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบภายใต้โครงสร้างเงื่อนไขเช่นนี้ช่วยให้ผู้อ่านตระหนักถึงผลของการเลือกกระทำ และกระตุ้นให้ตัดสินใจปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และตัวอย่างที่ (10) เป็นการแสดงเงื่อนไขที่มีตัวบ่งชี้คือ คำเชื่อมบอกเงื่อนไข “หาก” ซึ่งทำหน้าที่กำหนดเงื่อนไขที่เชื่อมโยงการไม่ชดใช้การถือศีลอดภายในระยะเวลาที่กำหนดกับผลที่ต้องปฏิบัติตาม กล่าวคือ การแจกอาหารเป็นค่าชดเชย พร้อมทั้งระบุว่าค่าปรับจะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่ล่าช้า การใช้โครงสร้างเงื่อนไขดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่ตามมา และตระหนักถึงผลของการละเลยข้อปฏิบัติทางศาสนา จึงเป็นการโน้มน้าวให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติภายในเวลาที่กำหนดเพื่อลดผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองในภายหลัง

5.6 การเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบหมายถึงการเทียบเคียงระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างจากการวิเคราะห์ข้อความ การเปรียบเทียบแบ่งเป็น 3 ประเภท เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การเปรียบเทียบแบบเสมอกัน (ร้อยละ 6.57) การเปรียบเทียบแบบมากกว่ากัน (ร้อยละ 0.78) และการเปรียบเทียบแบบน้อยกว่ากัน (ร้อยละ 0.32) การเปรียบเทียบแบบเสมอกันมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่น “เหมือน” “เหมือนกับ” “เท่ากับ” “ดัง” ส่วนการเปรียบเทียบแบบมากกว่ากันมีตัวบ่งชี้ เช่น “มากกว่า” ยิ่งใหญ่กว่า” “ประเสริฐกว่า” “ดีกว่า” และการเปรียบเทียบแบบน้อยกว่ากันมีตัวบ่งชี้ เช่น “น้อยกว่า” “ต่ำกว่า” “เล็กกว่า” กลวิธีนี้มีบทบาทสำคัญในแง่ของการสร้างภาพที่ชัดเจนให้ผู้อ่านเห็นคุณค่า ความสำคัญ หรือผลลัพธ์ของสิ่งที่นำเสนอผ่านการเปรียบเทียบกับสิ่งที่คุ้นเคย อันส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจคล้อยตาม และยอมรับสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ง่ายขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11) “ละหมาดอัศริมี 4 ร็อกอะฮ์ วิธีปฏิบัติและคำอ่านทุกขั้นตอนเหมือนการละหมาดดุฮ์ริทุกประการ”

(12) “อาจทำให้ชายหญิงรุ่นหลังเกิดความไม่มั่นใจในชีวิตครอบครัว และคิดว่าการใช้ชีวิตครอบครัวจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ทำให้ใช้ชีวิตเป็นโสดตลอดชีวิต”

ตัวอย่างที่ (11) มีการเปรียบเทียบแบบเสมอกัน รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “เหมือน” ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเทียบการละหมาดอัศริกับการละหมาดดุฮ์ริ เพื่อแสดงว่าทั้งสองมีวิธีปฏิบัติและคำอ่านที่ตรงกันทุกขั้นตอน การเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้อ่านอาจเรียนรู้หรือเคยมาปฏิบัติมาก่อนแล้ว ช่วยลดความซับซ้อนของเนื้อหา ช่วยให้ผู้เริ่มศึกษาศาสนาเข้าใจวิธีปฏิบัติได้ง่ายขึ้น และเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติตามหลักศาสนาได้อย่างถูกต้อง และตัวอย่างที่ (12) เป็นการเปรียบเทียบแบบมากกว่ากัน โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “มากกว่า” ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเทียบระหว่าง “ผลเสีย” กับ “ผลดี” เพื่อเน้นให้เห็นว่าหากเกิดทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการใช้ชีวิตคู่ ผู้คนอาจประเมินผลเสียว่ามีมากกว่าผลดี จนนำไปสู่การตัดสินใจครองโสดตลอดชีวิต การใช้การเปรียบเทียบลักษณะนี้ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความแตกต่างของผลลัพธ์ และตระหนักถึงผลกระทบของทัศนคติหรือความคิดที่คลาดเคลื่อน อันเป็นการโน้มน้าวให้ผู้อ่านพิจารณาและปรับมุมมองให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับการใช้ชีวิตครอบครัว

5.7 การแสดงตัวอย่าง

การแสดงตัวอย่างหมายถึงการกล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องบางประการ เพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำเชื่อมแสดงตัวอย่าง คำว่า “เช่น “อาทิเช่น” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อความทั่วไปกับกรณีเฉพาะ การแสดงตัวอย่างช่วยเพิ่มความชัดเจน ความน่าเชื่อถือ และความเป็นรูปธรรมให้แก่สารที่สื่อ โดยผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์หรือความรู้เดิมของตนได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับ และคล้อยตามข้อเสนอหรือแนวทางปฏิบัติที่ผู้เขียนเสนอไว้

(13) “ประเพณีของบางท้องถิ่น <u>เช่น</u> การตีปี๊บ ยิงปืน จุดประทัด และเขย่าต้นไม้ เป็นการกระทำที่ไม่มีในบทบัญญัติศาสนาอิสลาม”

(14) “การกำหนดสภาวะเพื่อทดลอง ได้แก่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลซึ่งเขาไม่คิดมาก่อนว่าจะได้รับหรือไม่คาดว่าจะประสบเช่นนั้น <u>อาทิเช่น</u> การได้รับโชคลาภแบบไม่คาดฝัน การประสบอุบัติเหตุ”

ตัวอย่างที่ (13) แสดงให้เห็นการแสดงตัวอย่าง รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำว่า “เช่น” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อความทั่วไป คือ “ประเพณีของบางท้องถิ่น” เข้ากับกรณีเฉพาะที่ผู้เขียนยกมาเป็นตัวอย่าง คือ “การตีปี๊บ... เป็นการกระทำที่ไม่มีในบทบัญญัติศาสนาอิสลาม เพื่อบอกกล่าวให้ผู้อ่านทราบว่าการกระทำใดบ้างที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม การยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจขอบเขตของเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสามารถนำหลักการที่กล่าวไว้ไปประยุกต์ใช้ในการพิจารณาประเพณีอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงเป็นการโน้มน้าวให้ผู้อ่านยอมรับและปฏิบัติตามหลักศาสนาโดยอาศัยตัวอย่างที่ชัดเจนประกอบการอธิบาย และตัวอย่างที่ (14) มีการแสดงตัวอย่าง โดยรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “อาทิเช่น” ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับ “การกำหนดสภาวะเพื่อทดลอง” เข้ากับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน คือ “การได้รับโชคลาภแบบไม่คาดฝัน...” เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของบททดสอบจากพระผู้เป็นเจ้าได้อย่างเป็นรูปธรรม การแสดงตัวอย่างทั้งเหตุการณ์ที่เป็นสุขและเหตุการณ์ที่เป็นทุกข์ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าบททดสอบอาจเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์ของตนเอง ส่งผลให้เกิดความเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และยอมรับสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น

5.8 การถาม

การถามหมายถึงการกล่าวเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านพิจารณาหาคำตอบ จากการวิเคราะห์ข้อความ การถามแบ่งเป็น 2 ประเภท เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การถามเนื้อความ (ร้อยละ 4.38) และการถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ (ร้อยละ 1.05) การถามเนื้อความมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่น คำว่า “อะไร” “อย่างไร” “กี่” “ใคร” “เหตุใด” ส่วนการถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ ได้แก่ คำว่า “หรือ” “หรือไม่” “หรือเปล่า” กล่าวได้ว่า การถาม

นอกจากมีหน้าที่แสวงหาคำตอบแล้ว ยังเป็นเครื่องมือชี้นำความคิด สร้างการมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้ผู้อ่านไตร่ตรองด้วยตนเอง จนเกิดความเข้าใจและคล้อยตามประเด็นที่ผู้เขียนนำเสนอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(15) “ในเมื่อเรามองไม่เห็นอัลลอฮ์ แล้วเราจะรู้ถึงคุณลักษณะของอัลลอฮ์ได้อย่างไร”

(16) “ผู้ที่ถูกอธรรมจะได้รับความเป็นธรรมครบถ้วนหรือไม่ในวันกิยามะฮ์”

ตัวอย่างที่ (15) เป็นการถามเนื้อความ โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “อย่างไร” คำถามนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อแสวงหาคำตอบจากผู้อ่าน แต่เป็นการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านไตร่ตรองถึงวิธีการรับรู้คุณลักษณะของพระผู้เป็นเจ้าตามหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม การใช้คำถามลักษณะนี้ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน สร้างการมีส่วนร่วมในการคิด และช่วยให้ผู้อ่านเปิดใจยอมรับคำอธิบายที่ผู้เขียนนำเสนอ และตัวอย่างที่ (16) แสดงให้เห็นการถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “หรือไม่” คำถามนี้กำหนดให้ผู้อ่านพิจารณาหาคำตอบในลักษณะการตอบรับหรือปฏิเสธ การใช้คำถามดังกล่าวช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านทบทวนความเชื่อของตนเอง สร้างความสนใจต่อประเด็นที่กำลังนำเสนอ และนำไปสู่การยอมรับคำอธิบายตามหลักศาสนาอิสลามได้อย่างเป็นลำดับ การถามจึงเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวความคิดของผู้อ่านมากกว่าการมุ่งแสวงหาคำตอบเพียงอย่างเดียว

6. อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่า การชี้แนะเป็นกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏมากที่สุด (ร้อยละ 25.93) สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของ Longacre (1976, 1996) ซึ่งอธิบายว่า ภาษาโน้มน้าวมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการชักจูงให้ผู้รับสารปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติบางประการตามที่ผู้ส่งสารต้องการ การที่หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ใช้ถ้อยคำแสดงการชี้แนะ เช่น “จง” “ให้” “ห้าม” และ “อย่า” ในสัดส่วนสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมุ่งเสนอข้อสั่งใช้และข้อสั่งห้ามตามหลักศาสนาอิสลามอย่างชัดเจน นอกจากนี้การชี้แนะที่แบ่งออกเป็นการชี้แนะให้ปฏิบัติและการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติ ยังสะท้อนการใช้แรงจูงใจทั้งเชิงบวกและเชิงลบเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของมุสลิมใหม่ให้สอดคล้องกับหลักศาสนา ในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยที่พบการแสดงความเห็นและการแสดงเหตุผลในลำดับรองลงมาก็สนับสนุนแนวคิดของ Longacre (อ้างแล้ว) ที่เสนอว่า ภาษาโน้มน้าวมิได้อาศัยกลวิธีประเภทการชี้แนะเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีการเสนอความคิดเห็นหรือการให้เหตุผลสนับสนุน เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าทำไมจึงควรปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติบางประการ การแสดงความเห็นผ่านคำว่า “ต้อง” “ควร” “พึง” ช่วยกำหนดกรอบการประเมินคุณค่าและความเหมาะสมของพฤติกรรมตามหลักศาสนา ขณะที่การแสดงเหตุและผลผ่านคำเชื่อม เช่น “เพราะ” และ “จึง” ช่วยสร้างความสัมพันธ์เชิงตรรกะระหว่างหลักการทางศาสนากับข้อปฏิบัติ

สำหรับการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้าและศาสนทูตซึ่งเป็นกลวิธีโน้มน้าวที่มีความถี่สูงเป็นลำดับที่สี่ก็สอดคล้องกับแนวคิดของ Beekman & Callow (1975) กล่าวคือ คำสั่งสอนทางศาสนาเป็นข้อความที่มีโครงสร้างความหมายและการสนับสนุนข้อเสนอด้วยแหล่งอำนาจที่ผู้รับสารยอมรับ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของสาร การอ้างอิงอัลกุรอานและอัลหะดีษจึงมิได้ทำหน้าที่แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลเท่านั้น แต่เป็นการเชื่อมโยงข้อเสนอของผู้เขียนเข้ากับแหล่งอำนาจสูงสุดของศาสนาอิสลาม เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับข้อเสนอในฐานะบทบัญญัติทางศาสนา มากกว่าจะเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียน ส่วนกลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงเงื่อนไข การเปรียบเทียบ และการแสดงตัวอย่าง ล้วนทำหน้าที่สนับสนุนข้อเสนอของผู้เขียนด้วยการอธิบายผลของการปฏิบัติ การสร้างภาพเปรียบเทียบ และการยกกรณีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ กลวิธีโน้มน้าวประเภทการถามที่มีความถี่ในการปรากฏต่ำที่สุดก็ยังสะท้อนลักษณะสำคัญของภาษาโน้มน้าวตามแนวคิดของ Longacre (อ้างแล้ว) และ Beekman & Callow (อ้างแล้ว) กล่าวคือ ข้อความที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนมิได้ใช้การบอกกล่าวโดยตรงเพียงรูปแบบเดียว แต่ใช้วิธีการถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้รับสารมีส่วนร่วมในการไตร่ตรองสารด้วยตนเอง ก่อนนำไปสู่การยอมรับคำอธิบายหรือข้อสรุปที่ผู้ส่งสารนำเสนอ เมื่อพิจารณาภาพรวม กลวิธีโน้มน้าวทั้ง 8 ประเภทมิได้ทำงานแบบแยกส่วน แต่ทำงานร่วมกันในข้อความที่เรียบเรียงด้วยการชี้แนะ

ผสานกับการแสดงความเห็น เหตุผล แหล่งอ้างอิงทางศาสนา เงื่อนไข การเปรียบเทียบ ตัวอย่าง และคำถาม เพื่อสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศาสนา ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนแนวคิดของ Longacre (อ้างแล้ว) และ Beekman & Callow (อ้างแล้ว) ที่ว่า ภาษาโน้มน้าวในคำสอนทางศาสนาเป็นข้อความที่แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการปรับเปลี่ยนความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสารให้สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนามากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง “Persuasive strategies in Arabic religious discourse : evidence from the Friday sermons of Dr. Mohammad Rateb Al-Nabulsi” (Abu Rumman, 2019) ซึ่งพบว่า ปาฐกถาธรรมทางศาสนาอิสลามใช้กลวิธีโน้มน้าวอย่างหลากหลาย โดยมีการผสมผสานการโน้มน้าวด้วยเหตุผล (rational appeal) การโน้มน้าวด้วยความน่าเชื่อถือ (credibility appeal) และการโน้มน้าวด้วยอารมณ์ (affective appeal) เพื่อให้ผู้ฟังยอมรับสารและปฏิบัติตามหลักศาสนา การศึกษาเรื่องดังกล่าวมีข้อค้นพบว่า การโน้มน้าวด้วยเหตุผลเป็นกลวิธีที่ปรากฏมากที่สุด โดยเฉพาะการอ้างอิงหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษเพื่อสนับสนุนข้อเสนอของผู้พูด ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสอดคล้องกับข้อค้นพบดังกล่าว เนื่องจากหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มิได้ใช้การชี้แนะเพียงอย่างเดียว แต่ใช้การแสดงเหตุผลและการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้าและศาสนทูตในสัดส่วนที่สูง (ร้อยละ 14.08 และร้อยละ 9.02 ตามลำดับ) เพื่อสนับสนุนการชี้แนะ ทำให้ข้อความที่นำเสนอมีความสมเหตุสมผลและมี ความน่าเชื่อถือในฐานะหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม มากกว่าจะเป็นความคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียน ทั้งสองงานจึงสะท้อนตรงกันว่า การโน้มน้าวในข้อความที่มีเนื้อหาถ่ายทอดคำสอนของอิสลามเป็นการผสมผสานระหว่างการชี้แนะ การแสดงเหตุผล และการอ้างอิงแหล่งอำนาจทางศาสนา ซึ่งปรากฏร่วมกันเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้ผู้รับสารปฏิบัติตามหลักศาสนา อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยทั้งสองแสดงให้เห็นความแตกต่างด้านกลวิธีโน้มน้าวตามประเภทของข้อความ กล่าวคือ งานของ Abu Rumman (อ้างแล้ว) พบว่า ปาฐกถาธรรมในวันศุกร์ให้ความสำคัญกับการโน้มน้าวด้วยอารมณ์ (affective appeal) เช่น การสร้างภาพที่ชัดเจน การใช้ถ้อยคำปลุกใจ และการปลอบประโลมหรือให้กำลังใจผู้ฟัง เพื่อกระตุ้นความรู้สึกและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติทันที แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่เน้นการชี้แนะเป็นกลวิธีหลัก รองลงมาคือการแสดงความเห็นและการแสดงเหตุผล ตามลำดับ ส่วนการถาม การเปรียบเทียบ และการแสดงตัวอย่างมีบทบาทสนับสนุนมากกว่าการโน้มน้าวด้วยอารมณ์โดยตรง ความแตกต่างดังกล่าวน่าจะเป็นผลมาจากลักษณะของสื่อและกลุ่มผู้รับสาร กล่าวคือ ปาฐกถาธรรมเป็นข้อความที่มุ่งสร้างผลกระทบต่อผู้ฟังในทันที จึงต้องปลุกเร้าอารมณ์และปลอบประโลมใจควบคู่กับการใช้เหตุผล แต่หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่เน้นให้ผู้อ่านศึกษาและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จึงให้ความสำคัญกับการจัดลำดับคำสอน การชี้แนะ และการอธิบายเหตุผลอย่างเป็นระบบมากกว่า แม้ข้อความทั้งสองประเภทจะมีวิธีการนำเสนอแตกต่างกัน แต่ทว่ามีเป้าหมายร่วมกันคือการสร้างความเข้าใจและความศรัทธา รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับสารให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวและทัศนคติต่อกลวิธีที่ใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม” (ซัลมาณ ดาราฉาย, 2560) โดยพบว่าหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่และหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามต่างก็ใช้กลวิธีโน้มน้าวที่หลากหลายในการถ่ายทอดหลักธรรม แม้ว่าลำดับความถี่ของกลวิธีที่ปรากฏใช้จะแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าการชี้แนะเป็นกลวิธีที่ปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือการแสดงความเห็น การแสดงเหตุผล และการกล่าวอ้างวจนะ ตามลำดับ ขณะที่งานวิจัยของซัลมาณ ดาราฉาย (อ้างแล้ว) พบว่า การแสดงความเห็นปรากฏมากที่สุด ตามด้วยการชี้แนะและการแสดงสาเหตุ งานวิจัยทั้งสองสะท้อนว่าการชี้แนะ การแสดงความเห็น การแสดงสาเหตุ การกล่าวอ้างวจนะ การแสดงเงื่อนไข การเปรียบเทียบ การแสดงตัวอย่าง และการถาม ล้วนเป็นกลวิธีโน้มน้าวที่สำคัญในหนังสือที่ถ่ายทอดคำสอนศาสนาอิสลาม ความแตกต่างของลำดับความถี่น่าจะเกิดจากความแตกต่างของประเภทเอกสารและกลุ่มผู้อ่าน กล่าวคือ หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มุ่งให้ความรู้พื้นฐานแก่บุคคลที่เพิ่งเข้ารับอิสลามหรือสนใจอิสลาม จึงให้ความสำคัญกับการชี้แนะข้อปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นลำดับแรก แต่หนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่มุ่งสื่อสารกับมุสลิมเดิมเน้นการอธิบายและการแสดงความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้าง

ความเข้าใจในหลักธรรมมากกว่า นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของซัลมาณ ดาราฉาย (อ้างแล้ว) ที่ศึกษาทัศนคติของผู้อ่านต่อกลวิธีโน้มน้าว โดยพบว่าผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามมากที่สุดต่อการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้า รองลงมาคือ การชี้แนะ และการแสดงสาเหตุ ตามลำดับ โดยการใช้กลวิธีเหล่านี้สัมพันธ์กับหลักการถ่ายทอดคำสอนอิสลามที่ต้องอ้างอิงหลักฐานจากอัลกุรอานและ อัลหะดีษประกอบการชี้แนะ และการใช้เหตุผลเพื่ออธิบายความถูกต้องเหมาะสมของข้อปฏิบัติ ผลการวิจัยครั้งนี้จึงช่วยยืนยันว่า หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่มิได้ใช้การชี้แนะเพียงลำพัง แต่ผสานกับการกล่าวอ้างวจนะ การแสดงเหตุผล และกลวิธีอื่น ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ความเข้าใจ และแรงจูงใจให้ผู้อ่านยอมรับและปฏิบัติตามหลักศาสนา อันสะท้อนว่าหนังสือที่ถ่ายทอดคำสอนอิสลามไม่ว่าจะมุ่งเน้นกลุ่มมุสลิมเดิมหรือมุสลิมใหม่ ต่างใช้กลวิธีโน้มน้าวหลายประเภทร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพียงแต่ปรับระดับการเน้นกลวิธีให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหนังสือและลักษณะของกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต” (ภัศรวิชญ์ ทองทวี และซัลมาณ ดาราฉาย, 2562) ในประเด็นที่ว่า หนังสือคำสอนทางศาสนาทั้งศาสนาอิสลามและพุทธศาสนาต่างใช้กลวิธีโน้มน้าวเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อ่าน ทั้งสองงานจึงสะท้อนตรงกันว่า ภาษาในหนังสือคำสอนทางศาสนามีหน้าที่มากกว่าการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ แต่เป็นภาษาระดับข้อความที่มุ่งปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสารผ่านการใช้กลวิธีโน้มน้าวที่หลากหลายและเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยทั้งสองยังแสดงให้เห็นความแตกต่างที่น่าสนใจในด้านการเน้นใช้กลวิธีโน้มน้าว ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากลักษณะของเนื้อหาทางศาสนาและวัตถุประสงค์ของหนังสือ โดยงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาพบว่า การแสดงเหตุผลมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลอันเป็นพื้นฐานของหลักธรรม เช่น กฎแห่งกรรม ปฏิจจสมุปบาท และอริยสัจ 4 จึงทำให้การอธิบายเหตุและผลเป็นกลวิธีเด่นในการโน้มน้าวผู้อ่าน ขณะที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การชี้แนะเป็นกลวิธีที่ปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือการแสดงความเห็น และการแสดงเหตุผล ตามลำดับ สะท้อนว่าหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ซึ่งมุ่งอบรมสั่งสอนบุคคลที่เพิ่งเข้ารับอิสลาม ให้ความ สำคัญกับการชี้แนะข้อพึงปฏิบัติและข้อห้ามที่ชัดเจนก่อน แล้วจึงใช้การแสดงความเห็นผนวกกับวจนะจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ รวมทั้งการแสดงเหตุผล ตลอดจนกลวิธีอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการชี้แนะดังกล่าว ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นว่า แม้หนังสือคำสอนของแต่ละศาสนาจะมีเป้าหมายร่วมกันในการโน้มน้าวให้ผู้อ่านดำเนินชีวิตตามหลักธรรม แต่การเลือกใช้และการให้น้ำหนักของกลวิธีโน้มน้าวย่อมปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะคำสอน โครงสร้างความเชื่อ และกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายของแต่ละศาสนา

7. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่” สรุปได้ว่า กลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้มีทั้งหมด 8 ประเภท ได้แก่ การชี้แนะ การแสดงความเห็น การแสดงเหตุผล การกล่าวอ้างวจนะ การแสดงเงื่อนไข การเปรียบเทียบ การแสดงตัวอย่าง และการถาม กลวิธีที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การชี้แนะ (ร้อยละ 25.93) การแสดงความเห็น (ร้อยละ 23.00) และการแสดงเหตุผล (ร้อยละ 14.08) ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่มุ่งแนะแนวทางสำหรับการปฏิบัติ ควบคู่กับการเสนอทัศนะและเหตุผลเพื่อสนับสนุนหลักคำสอน ทั้งนี้ การชี้แนะเป็นกลวิธีโน้มน้าวที่พบมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็นการชี้แนะให้ปฏิบัติ (ร้อยละ 20.14) และการชี้แนะไม่ให้ปฏิบัติ (ร้อยละ 5.79) กลวิธีดังกล่าวใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นคำสั่งหรือข้อกำหนด เช่น “จง” “ให้” “ห้าม” และ “อย่า” เพื่อกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนของอิสลาม ทั้งในด้านการส่งเสริมสิ่งที่พึงกระทำและการละเว้นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ จึงเป็นกลวิธีที่มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อ่านให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้เขียนเสนอไว้ ส่วนการแสดงความเห็นและการแสดงเหตุผลเป็นกลวิธีที่พบในสัดส่วน รองลงมา

โดยการแสดงความเห็นพบร้อยละ 23.00 และการแสดงเหตุผลพบร้อยละ 14.08 การแสดงความเห็นใช้ถ้อยคำต่าง ๆ เช่น “ต้อง” “ควร” “พึง” “ย่อม” และ “อาจ” เพื่อถ่ายทอดทัศนะ ความรู้ หรือความเข้าใจของผู้เขียน ขณะที่การแสดงเหตุผลแบ่งเป็นการแสดงเหตุ (ร้อยละ 8.66) และการแสดงผล (ร้อยละ 5.42) โดยใช้คำเชื่อม เช่น “เพราะ” “เนื่องจาก” “จึง” เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล กลวิธีทั้งสองจึงช่วยเพิ่มน้ำหนักและความสมเหตุสมผลให้แก่ข้อเสนอ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสารและมีแนวโน้มยอมรับแนวทางที่ผู้เขียนนำเสนอมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังพบการกล่าวอ้างวจนะ (ร้อยละ 9.02) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 8.40) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 7.67) การแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 6.47) และการถาม (ร้อยละ 5.43) ตามลำดับ การกล่าวอ้างวจนะมีทั้งการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้าและศาสนทูต ซึ่งทำหน้าที่เพิ่มความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมให้แก่สาร ส่วนการแสดงเงื่อนไขช่วยเชื่อมโยงการกระทำกับผลที่จะเกิดขึ้น การเปรียบเทียบช่วยทำให้เนื้อหาเข้าใจง่ายและเห็นภาพชัดเจน การแสดงตัวอย่างช่วยทำให้หลักการที่เป็นนามธรรมมีความเป็นรูปธรรม และการถามช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดและมีส่วนร่วมกับเนื้อหา กล่าวโดยสรุป หนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ใช้กลวิธีโน้มน้าวที่หลากหลายและมีบทบาทเกื้อหนุนกัน ทั้งการกำหนดแนวทางปฏิบัติ การเสนอความคิดเห็น การให้เหตุผล การอ้างอิงแหล่งอำนาจทางศาสนา การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลลัพธ์ ตลอดจนการเปรียบเทียบ การยกตัวอย่าง และการตั้งคำถาม กลวิธีเหล่านี้ไม่ได้มุ่งเพียงให้ผู้อ่านรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม แต่ยังมุ่งสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และการยอมรับ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม

ผลการวิจัยดังกล่าวช่วยเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้เกี่ยวกับมุสลิมใหม่ในมิติของการใช้ภาษา กล่าวคือ งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับมุสลิมใหม่ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาการจัดการศึกษา การเรียนรู้ การปรับตัวทางสังคม และการพัฒนาหลักสูตร ส่วนการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า หนังสือคู่มือสำหรับมุสลิมใหม่มิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ของการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวผู้อ่านอย่างเป็นระบบ โดยพบกลวิธีโน้มน้าวถึง 8 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภททำหน้าที่แตกต่างและเกื้อหนุนกัน ตั้งแต่การชี้แนะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติ การเสนอทัศนะและเหตุผล การสร้างความน่าเชื่อถือผ่านการกล่าวอ้างวจนะ การเชื่อมโยงการกระทำกับผลลัพธ์ผ่านเงื่อนไข ตลอดจนการเปรียบเทียบ การยกตัวอย่าง และการตั้งคำถาม ผลการวิจัยจึงขยายขอบเขตการศึกษามุสลิมใหม่จากมิติด้านการศึกษาและสังคมมาสู่มิติทางภาษา โดยเฉพาะบทบาทของภาษาระดับข้อความในการถ่ายทอดหลักคำสอน สร้างความเข้าใจ และชี้แนะการประพฤติปฏิบัติของมุสลิมใหม่ในบริบทสังคมไทย

นอกจากนี้ การประยุกต์แนวคิดภาษาโน้มน้าว (hortatory discourse) ของ Beekman and Callow (1975) และ Longacre (1976, 1996) กับหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่ ทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของการโน้มน้าวในตัวบททางศาสนาประเภทคู่มือ กล่าวคือ การโน้มน้าวมิได้อาศัยกลวิธีใดกลวิธีหนึ่งโดยลำพัง แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของกลวิธีหลายประเภท โดยมีการชี้แนะเป็นกลวิธีหลัก ขณะที่การแสดงความเห็นและการแสดงเหตุผลช่วยสนับสนุนให้ข้อชี้แนะมีน้ำหนักและความสมเหตุสมผล ส่วนการกล่าวอ้างวจนะช่วยเสริมความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมทางศาสนา และกลวิธีอื่น ๆ ช่วยให้หลักคำสอนมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และเชื่อมโยงกับการตัดสินใจของผู้อ่าน ผลการวิจัยจึงช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ด้านการวิเคราะห์ข้อความและการสื่อสารทางศาสนา โดยแสดงให้เห็นรูปแบบและหน้าที่ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในหนังสือซึ่งจัดทำขึ้นสำหรับมุสลิมใหม่โดยเฉพาะ และทำให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นว่าภาษาในคู่มือประเภทนี้ทำหน้าที่ทั้งถ่ายทอดความรู้ สร้างความเชื่อมั่น และโน้มน้าวไปสู่การปฏิบัติตามหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ผู้จัดทำหนังสือคู่มือมุสลิมใหม่หรือสื่อเผยแผ่ศาสนาอิสลามสามารถนำผลการวิจัยไปใช้พิจารณาเป็นแนวทางในการออกแบบเนื้อหาและการเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ควรใช้การชี้แนะร่วมกับการแสดงเหตุผล การกล่าวอ้าง

วจนะจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ ตลอดจนการแสดงตัวอย่าง และการเปรียบเทียบ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และนำหลักคำสอนไปปฏิบัติได้ง่ายยิ่งขึ้น

8.2 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตรด้านการสื่อสารและการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะการอบรมผู้สอนศาสนา วิทยากร และผู้เขียนหนังสือศาสนา ให้มีความรู้เกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวและสามารถเลือกใช้กลวิธีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะของผู้รับสารและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

8.3 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบหนังสือคู่มือเพียงประเภทเดียว งานวิจัยในอนาคตควรศึกษากลวิธีโน้มน้าวในสื่อหรือช่องทางการเผยแพร่ประเภทอื่น เช่น การบรรยายธรรม คุตบะฮ์วันศุกร์ หนังสือคำสอนสำหรับเยาวชน เว็บไซต์เผยแผ่ศาสนา และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาโน้มน้าวและกลวิธีโน้มน้าวในสื่อต่างประเภท

9. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก. (2568). *คู่มือมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่)*. ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก.

ซัลมาณ ดาราฉาย. (2560). กลวิธีโน้มน้าวและทัศนคติต่อกลวิธีที่ใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม. *วารสารเกษมบัณฑิต*, *18*(1), 68–81.

ณัฐพร นามวงษ์ และเขมฤทัย บุญวรรณ. (2564). ภาพคุณลักษณะความเป็นครู : การศึกษาเนื้อหาและภาษาในหนังสือพิมพ์วิทยาจารย์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, *11*(2), 71–86.

นววรรณ พันธุเมธา. (2558). *ไวยากรณ์ไทย.* โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาต สถาปิตานนท์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัศรวิชญ์ ทองทวี และซัลมาณ ดาราฉาย. (2562). กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 1*(1), 67-81.

วิริยวิศศ์ มงคลยศ และวิภาดา รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2566). โควิทกถา : กลวิธีทางภาษาเพื่อโน้มน้าวใจในปริจเฉทบทพระธรรมเทศนาว่าด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19). *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 6*(1), 151-189.

ภาษาอังกฤษ

Abu Rumman, R. N. (2019). Persuasive strategies in Arabic religious discourse : evidence from the Friday sermons of Dr. Mohammad Rateb Al-Nabulsi. *International Journal of Linguistics, 11*(6), 248-270. Retrieved from https://doi.org/10.5296/ijl.v11i6.15799

Adam, M. (2017). Persuasion in religious discourse: enhancing credibility in sermon titles and openings. *Discourse and Interaction, 10*(2), 5-25.

Beekman, J., & Callow, J. (1975). *Translating the word of God*. Zondervan Publishing House.

Beekman, J., Callow, J. C., & Kopesec, M. F. (2017). *The semantic structure of written communication.* (5th rev. ed.). International.

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal, 9*(2), 27–40. Retrieved from https://doi.org/10.3316/QRJ0902027

Greentree, T., Muhtar, A., & Madrah, M. Y. (2025). Islamic education for adult new-Muslims (mualaf) in the global era : Malaysian and Indonesian curricula comparison. *Edukasiana : Journal of Islamic Education, 4*(2), 410–420.

Hefny, A. (2023). Freedom and pluralism in Islam : a cultural interpretation. *Münster Journal for Islamic and Philosophical Studies, 2*(1), 79-108. Retrieved from https://doi.org/10.17879/mjiphs-2023-4618

Larson, M. L. (1991). The Summer Institute of Linguistics and translation. *Notes on Translation*, 5(2), 1–16.

Longacre, R. E. (1976). *An anatomy of speech notions*. The Peter de Ridder Press.

_____. (1996). *The grammar of discourse*. (2nd ed.). Springer.

Marhamah, M., Hidayati, H., Amelia, R., Gusmirawati, G., & Hasnah, R. (2022). Islamic education model for muallaf (converts) through a participatory approach. *Al-Ta'lim Journal, 29*(1), 51–61. Retrieved from https://doi.org/10.15548/jt.v29i1.768

Pew Research Center. (2025, June 10). *Islam was the world's fastest-growing religion from 2010 to 2020*. Retrieved from https://www.pewresearch.org/short-reads/2025/06/10/islam-was-the-worlds-fastest-growing-religion-from-2010-to-2020/

Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Polity Press.

Suhid, A., Mohd Fakhruddin, F., Che Abah, N., Zaremohzzabieh, Z. N., Ahmad, A. M., & Zaremohzzabieh, Z. (2021). Teacher's teaching practices in the class of mualaf (new convert). *Asian Social Science, 17*(11), 83–90. Retrieved from https://doi.org/10.5539/ass.v17n11p83

Zaman, H. (2025). Global Islam : A sociological study of Muslim integration and the challenges of multiculturalism in the 21st century. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture, 3*(3), 1–8. Retrieved from https://doi.org/10.61838/kman.jprfc.3.3.1